

**PROGRAM
AKTYWIZACJI I INTEGRACJI
SENIORÓW
MIASTA CZŁUCHOWA
NA LATA 2015 - 2020**

Człuchów 2014

Spis treści

Wstęp.....	3
Rozdział I	
Charakterystyka środowiska seniorów	5
Rozdział II	
Aktywność środowiska seniorów na terenie miasta.....	10
Rozdział III	
Cele Programu.....	14
Rozdział IV	
Harmonogram i Budżet Programu	17
Rozdział V	
Monitorowanie Programu.....	21

WSTĘP

„Demograficzne starzenie się społeczeństwa jest procesem, który w kolejnych dziesięcioleciach będzie przebiegał coraz szybciej. W rezultacie według jednego z wariantów prognozy demograficznej Eurostatu w roku 2060 mediana wieku ludności Polski przekroczy nieco 54 lata. Oznacza to, że połowa ludności naszego kraju będzie liczyć 54 lata lub mniej, ale jednocześnie druga połowa osiągnie lub przekroczy ten wiek”¹.

Coraz większa liczba osób starszych w strukturze społecznej naszego kraju powoduje, że przed polityką społeczną państwa stają nowe zadania wobec tej grupy społecznej. Takie zadania stoją również przed samorządem lokalnym. Według P. Błędowskiego² do przykładowych zadań polityki wobec ludzi starych, realizowanych przez samorząd gminny należą:

- Organizacja działań integracyjnych, imprez kulturalnych, rekreacyjnych.
- Wspieranie organizacji pozarządowych, grup samopomocy, wolontariatu ludzi starszych i dla seniorów.
- Stworzenie warunków do powstawania sieci instytucji oferujących usługi w zakresie organizacji dnia codziennego osobom starszym (pielęgnacja, pomoc w usługach domowych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, dowożenie gorących posiłków, zabiegi rehabilitacyjne w domu, pomoc w dokonywaniu zakupów, transport dla niepełnosprawnych, pomoc techniczna w gospodarstwie domowym, pranie).
- Udzielania świadczeń pomocy społecznej w formie pieniężnej.
- Zapewnienie świadczeń rehabilitacyjnych.
- Podtrzymywanie kontaktów społecznych dzięki dostosowanym do możliwości formom spędzania czasu wolnego, odpowiedniej ofercie kulturalnej, odwiedzinom u osób, które nie mogą opuścić mieszkania, zapewnieniu im możliwości kontaktów telefonicznych itp.
- Zapewnienie szybkiej reakcji na wiadomość o sytuacji wymagającej interwencji (doświadczeni pracownicy socjalni, możliwość transportu, możliwość wyboru najbardziej skutecznej formy pomocy).
- Prowadzenie domów dziennego pobytu, klubów seniora itp.
- Prowadzenie lokalnych domów pomocy społecznej.
- Krótkookresowa pomoc rodzinom pielęgnującym starsze osoby.
- Poradnictwo prawne, psychologiczne, rodzinne.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, koordynacja działań.

Niniejszy Program jest dokumentem, który podejmuje tematykę osób starszych w naszym mieście. Celem uchwalenia tego dokumentu jest konieczność ujednolicenia

¹ Piotr Błędowski: „Polityka wobec osób starych – cele i zasady”, Studia BAS Nr 2(30) 2012, s. 201-216.

² Tamże, s. 214.

i usystematyzowania działań już realizowanych oraz uzupełnienia ich o nowe formy działalności niezbędne dla poprawy jakości życia mieszkańców naszej gminy.

Osoby starsze zostały określone jako jedna z grup docelowych Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa na Lata 2014 – 2020, w której wskazano na konieczność podejmowania działań zmierzających do utrzymania i zwiększania aktywności seniorów.

„Jak pisze Simone de Beauvoir, „żeby uchronić się przed wszech miar zgubną bezczynnością starzec musi koniecznie mieć jakieś pole działania. Niezależnie od tego, jaki jest to rodzaj aktywności, zawsze wpływa ona korzystnie na funkcjonowanie danej osoby”. Chroni przed samotnością i poczuciem bezużyteczności, pozwala zagospodarować czas wolny, rozwijać zainteresowania i pasje, nabywać nowe kompetencje. Zaspokaja potrzeby przynależności i bezpieczeństwa”³.

Program ten powstał dzięki zaangażowaniu Klubów Seniora, uwzględnia ich potrzeby i sugestie.

Podczas opracowywania dokumentu korzystano z Diagnozy Społecznej 2013 – Raportu Tematycznego: Aktywność Społeczna Osób Starszych w Kontekście Percepcji Polaków – autorstwa Janusza Czapińskiego oraz Piotra Błędowskiego.

³ Paulina Sobiesiak-Penszko: „Seniorem być. Sytuacja i aktywność osób starszych w Piekarach Śląskich i w Tarnobrzegu – raport z badań”, Instytut Spraw Publicznych, www.isp.org.pl, s. 23.

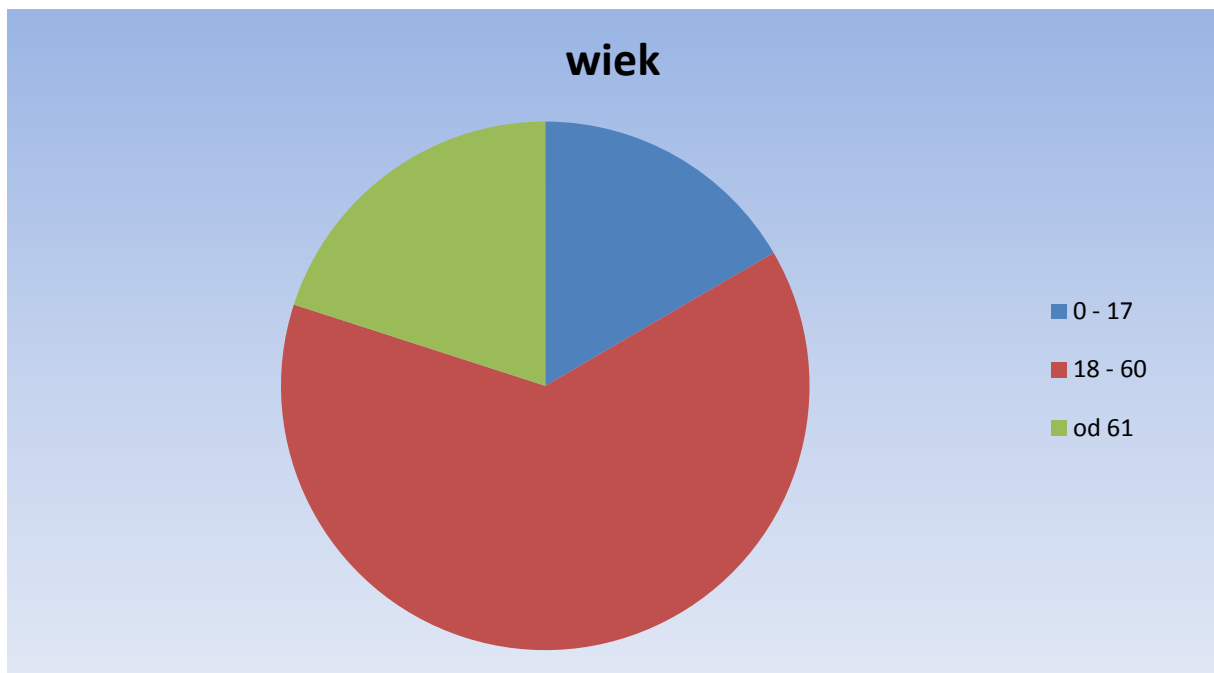
I. Charakterystyka środowiska seniorów.

1. Demografia.

Z danych statystycznych wynika, że w roku 2013 Człuchów zamieszkiwało łącznie 14.016 osób, z których:

- 2.328 to osoby w wieku od 0 do 17 lat.
- 8.881 to osoby w wieku od 18 do 60 lat.
- 2.807 to osoby w wieku 61 lat i więcej.

Wykres 1. Mieszkańcy Człuchowa w podziale na grupy wiekowe.

Jak wynika z powyższych danych seniorzy to grupa społeczna, która stanowi:

- 20% ogółu mieszkańców Człuchowa
- 31,6% osób w wieku produkcyjnym.

Wśród seniorów naszego miasta:

- 1.667 osób to kobiety w wieku 61 lat i więcej
- 1.140 osób to mężczyźni w wieku 61 lat i więcej.

Liczba osób w wieku 61 lat i więcej przewyższa liczbę dzieci i młodzieży do lat 17, która stanowi 16,6% ogółu mieszkańców.

Z analizy danych w zakresie demografii wynika, że ogólna liczba mieszkańców naszego miasta maleje. W stosunku do lat poprzednich obserwujemy następujące zmiany w strukturze ludności:

- zmniejsza się liczba urodzeń,

- zmniejsza się liczba osób w wieku produkcyjnym,
- zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

Zmiany te należy uznać za niekorzystny trend demograficzny. Tendencja ta nie jest jednak charakterystyczna tylko dla miasta Człuchowa, ale dotyczy całego kraju. Zgodnie z przewidywaniami GUS proces starzenia się ludności będzie postępował w następnych latach, a szczególnie gwałtowny będzie po 2020 roku⁴.

2. Sytuacja mieszkaniowa.

Z informacji uzyskanych w Urzędzie Miejskim w Człuchowie wynika, że o mieszkania z zasobów gminy ubiegają się głównie osoby i rodziny w wieku produkcyjnym. Osoby w wieku poprodukcyjnym oczekują pomocy w uzyskaniu mieszkania niezwykle rzadko i jedynie w sytuacji utraty (z różnych przyczyn) wcześniej posiadanego mieszkania.

Natomiast na podstawie obserwacji pracowników socjalnych MOPS w Człuchowie można wnioskować, że sytuacja mieszkaniowa seniorów jest dobra. W znacznej większości osoby te posiadają samodzielne mieszkania: własnościowe, lokatorskie lub komunalne. Seniorzy zajmują zasoby mieszkaniowe zarówno w starej jak i nowej zabudowie, rozmieszczone mniej więcej równomiernie na terenie miasta. Mieszkania wyposażone są w podstawowe sprzęty gospodarstwa domowego (pralka, lodówka, odkurzacz, telewizor, radio, telefon itp.). Brakuje natomiast nowoczesnych urządzeń technicznych takich jak: komputery, tablety oraz dostępu do Internetu.

3. Sytuacja materialna seniorów.

Głównym źródłem utrzymania seniorów są emerytury i renty. Na podstawie dostępnych danych statystycznych trudno jest jednoznacznie ocenić sytuację materialną seniorów. Poziom zadowolenia z posiadanych dochodów jest bardzo różny i zależy od wielu czynników m.in.: poziomu wykształcenia, płci, czy subiektywnego odczuwania swojej sytuacji materialnej. Według danych Diagnozy Społecznej 2013 Raportu Tematycznego: Aktywność Społeczna Osób Starszych w Kontekście Percepcji Polaków – autorstwa Janusza Czapińskiego oraz Piotra Błędowskiego – „ogólnie jednak sytuacja dochodowa osób starszych, choć przeciętnie gorsza od sytuacji osób młodszych, pod względem dysproporcji jest jednak dużo lepsza – rozkład dochodów osobistych jest w tej grupie znacznie bardziej równomierny. W grupie z dochodem do 800 zł znajduje się znacznie mniejszy odsetek seniorów niż osób młodszych i ponadto wraz z wiekiem procent seniorów (zarówno mężczyzn jak i kobiet) z najniższym dochodem spada”⁵.

⁴ Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa na lata 2014-2020.

⁵ Diagnoza Społeczna 2013 Raport Tematyczny: Aktywność Społeczna Osób Starszych w Kontekście Percepcji Polaków – autorstwa Janusza Czapińskiego oraz Piotra Błędowskiego, s. 13.

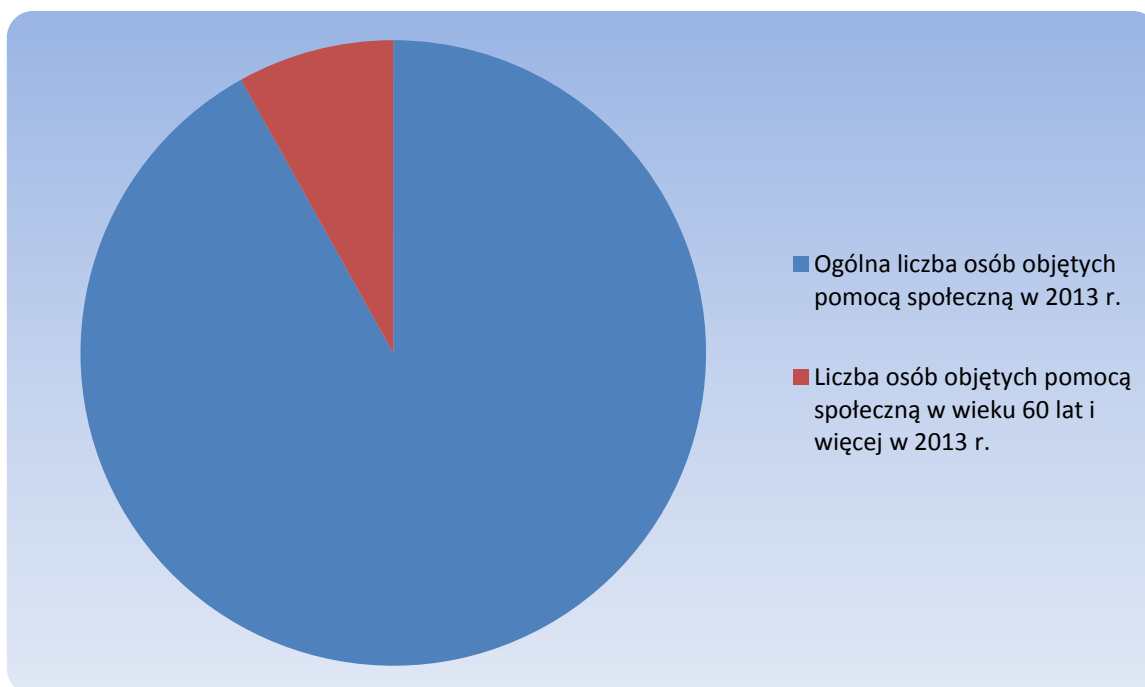
Według danych Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020: „w 2012 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny gospodarstw domowych emerytów wyniósł 1.361 zł na osobę, wobec średniej 1.270 zł w Polsce. Wyższy dochód od emerytów osiągają jedynie gospodarstwa pracujące na własny rachunek – 1.519 zł. Gospodarstwa domowe emerytów są również tymi, w których przeciętne miesięczne wydatki ogółem, z wyjątkiem gospodarstw pracujących na własny rachunek (1.257 zł), są najwyższe – 1.159 zł, podczas gdy średnio w Polsce kształtują się na poziomie 1.045 zł. Relacja wydatków do dochodów w gospodarstwach emerytów wynosi 85,1%. Wyższa jest tylko w gospodarstwach domowych rencistów (93,2%)”⁶.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Człuchowie wynika, że na terenie naszego miasta pomocą społeczną na koniec 2013 r. objęte były 104 osoby w wieku 60 lat i powyżej, w tym:

- 64 kobiety
- 40 mężczyzn

Formy pomocy z jakich korzystały powyższe osoby to przede wszystkim pomoc w postaci usług opiekuńczych oraz zasiłki pieniężne.

Wykres 2. Procent osób starszych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej a liczba osób objętych pomocą społeczną w 2013 r.

⁶ Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020, s.36.

Jak wskazują przytoczone dane osoby starsze objęte są pomocą z powodu niepełnosprawności lub choroby, które powodują konieczność korzystania z pomocy osób drugich lub wsparcia finansowego. Osoby te jednak stanowią tylko 3,7% liczby osób w wieku 61 lat i więcej oraz 0,74% ogółu mieszkańców miasta.

Przedstawione dane wskazują na stosunkowo dobrą sytuację ogółu seniorów w porównaniu do reszty populacji kraju. Sytuacja materialna osób starszych uzależniona jest jedynie w niewielkim stopniu od pomocy społecznej, a głównym źródłem dochodów są emerytury i renty.

Sytuacja seniorów ulega natomiast zmianie z chwilą ukończenia 80. roku życia. Pogarszający się stan zdrowia powodujący trudności w wykonywaniu codziennych czynności, poruszaniu się poza domem, czy całkowite uzależnienie od pomocy innych osób, stanowi główną przyczynę pogorszenia się sytuacji seniorów. Ulega zmianie struktura budżetów, w których następuje wzrost wydatków związanych z leczeniem, zakupem leków i zapewnieniem pomocy usługowej. Wydatki na zdrowie są najwyższe spośród wszystkich grup społecznych. Wpływ na pogorszenie sytuacji materialnej i zdrowotnej seniorów ma także coraz częstsze samotne zamieszkiwanie osób starszych i co za tym idzie konieczność samodzielnego ponoszenia opłat mieszkaniowych, nośników energii itp. Samotne zamieszkiwanie, zły stan zdrowia, utrudnione lub niemożliwe utrzymanie kontaktów z otoczeniem, brak bliskiej rodziny, przyjaciół, staje się przyczyną nasilenia symptomów depresji psychicznej. „Seniorzy mają znacznie wyższy w stosunku do młodszej populacji wskaźnik nasilenia symptomów depresji psychicznej i rośnie on jeszcze z przechodzeniem do wyższych grup wieku (w grupie osiemdziesięciolatek jest niemal dwukrotnie wyższy niż w grupie sześćdziesięciolatek)”⁷.

„Jedną z konsekwencji zwiększającej się liczby starszych osób w społeczeństwie i wydłużenia trwania życia jest postępujące wewnętrzne zróżnicowanie starości. Od dawna nietrafny jest głęboko utrwalony w polskim społeczeństwie stereotyp starości, utożsamiający ją ze słabością, biernością oraz postępującym uzależnieniem. Potwierdzają to wyniki badań, sugerujące uwzględnienie podziału na co najmniej dwie grupy osób starszych – należących do tzw. III i IV wieku. Pierwsza z nich, obejmująca osoby w wieku 65-79 lat, charakteryzuje się stosunkowo wysokim poziomem aktywności życiowej i sprawności fizycznej, samoobsługowej i związanej z wykonywaniem czynności w gospodarstwie domowym oraz względnie dobrym stanem zdrowia. W drugiej natomiast znacznie częściej obserwuje się obniżenie poziomu sprawności, pogorszenie stanu zdrowia oraz wzrastające uzależnienie od innych osób”⁸

⁷ Diagnoza Społeczna 2013 Raport Tematyczny: Aktywność Społeczna Osób Starszych w Kontekście Percepcji Polaków – autorstwa Janusza Czapińskiego oraz Piotra Błędowskiego, s. 40.

⁸ Piotr Błędowski „Polityka wobec osób starych-cele i zasady”, Studia BAS Nr 2(30) 2012, s. 203.

Tak więc konieczne staje się wprowadzanie takich rozwiązań, które umożliwią podejmowanie działań uwzględniających zmiany zachodzące w starości, warunki życia na danym terenie, a których celem będzie „stwarzanie warunków zaspokajania potrzeb ludzi starych oraz kształtowanie odpowiednich relacji pomiędzy starszym pokoleniem a młodszymi generacjami drogą ograniczania uzależnienia starszych od młodszych, zapobiegania marginalizacji ludzi starych oraz kształtowania stosunków międzypokoleniowej solidarności”⁹.

⁹ Tamże, s.204-205.

II. Aktywność środowiska seniorów na terenie miasta.

Z analizy ankiet przeprowadzonych wśród liderów Klubów Seniora wynika, że członkowie Klubów, na przekór funkcjonującym w świadomości społecznej stereotypom, pokazują, że starość to nie jest czas wycofywania się z życia towarzyskiego, społecznego i zaniechania aktywności. Działaniami, które podejmują udowadniają, że emeryt, rencista, senior to człowiek aktywny, kreatywny i doskonały społecznik. Analiza ankiet ukazuje, jak duży potencjał istnieje w tej grupie społecznej i bywa, że jest on niedostrzegany. Seniorzy posiadają doświadczenie zarówno zawodowe, jak i społeczne, co z kolei stanowi doskonałą bazę do współpracy z innymi jednostkami. Niezbędne jednak jest wsparcie osób starszych w przedsięwzięciach, które podejmują. Należy promować ich pozytywny wizerunek i dążyć do poprawy dostępności do dóbr kultury i życia społecznego we wszelkich jego sferach.

Charakterystyka działalności Klubów.

Na terenie miasta Człuchowa działa 9 Klubów Seniora, które zrzeszają obecnie 287 osób.

L.p	Nazwa Klubu	Liczba członków
1.	Klub „Jedynka”	40
2.	Klub „Medyk”	28
3.	Klub „Policja” Koło nr 6 w Człuchowie ZO SEiRP w Słupsku	38
4.	Klub „Róża”	54
5.	Klub „Za mostkiem”	20
6.	Klub „Złotej Jesieni”	14
7.	Klub ZNP	19
8.	Stowarzyszenie „Tysiąclatka”	30
9.	Stowarzyszenie Emerytowanych nauczycieli ZST	44
10.	Razem	287

Stowarzyszenie Klub Emerytów „Jedynka”

Swoje zadania Klub realizuje zgodnie z regulaminem oraz uchwałami Walnego Zebrania. Członkowie spotykają się raz w tygodniu, w każdy czwartek o godz. 10⁰⁰. Wśród podejmowanych działań Klubu znajdują się m.in.: organizacja Kina Seniora, Turnieju kręglarskiego, Rajdu rowerowego, wycieczki pod nazwą „Pobrzeże Słowińskie”. Ponadto Stowarzyszenie organizuje zbiórkę makulatury i nakrętek dla Szkoły Podstawowej nr 1 im. Przyjaciół Ziemi, giełdę rzeczy zbędnych w domu, gromadzi fundusze i upominki dla pacjentów Hospicjum i Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego. Klub współpracuje z innymi Klubami, a także z Miejskim Domem Kultury, Miejską Biblioteką Publiczną, Towarzystwem Miłośników Ziemi Człuchowskiej, Ośrodkiem Sportu i Rekreacji, Muzeum, Stowarzyszeniem Pro Kultura.

Klub „Medyk”

Członkowie Klubu spotykają się raz w tygodniu (we wtorki). Spotkania mają charakter towarzyski. Odbywają się przy poczęstunku: kawa, herbata, ciastka. Podczas spotkań seniorzy śpiewają piosenki, deklamują wiersze. Prowadzą kronikę, przygotowują gazetki. Podczas ważnych wydarzeń spotykają się z Dyrekcją szpitala (Wigilia, Dzień Seniora). Członkowie Klubu organizują również spotkania w plenerze, przy grillu, chodzą na spacer do parku, zwiedzają zamek, pływają na tratwach. Członkowie Klubu organizują całonocny wyjazd do Rzewnicy. Poza tym seniorzy spotykają się z Policją i wówczas rozmawiają na temat bezpieczeństwa na drodze oraz w mieszkaniu. Klub zorganizował 6 wycieczek krajoznawczych oraz 3 grzybobrania. Seniorzy współpracują z innymi klubami. Wspólnie z Klubem „Policja” zorganizowali piknik z muzyką i pieczonymi kiełbaskami dla 100 osób. Ważną działalnością Klubu jest patronat nad częścią trawników przy szpitalu i utrzymanie na nich porządku (sadzenie kwiatów, obcinanie krzewów).

Klub „Róża”

Klub działa przy Miejskim Domu Kultury. Członkowie Klubu spotykają się dwa razy w miesiącu (według ustalonego harmonogramu z dyrekcją MDK). Klub organizuje: spotkania przy grillu, spotkania integracyjne oraz spotkania tzw. „koszykowe”. Ponadto członkowie Klubu organizują także wspólne uroczystości imieninowe, mikołajkowe, wigilijne. Na zebraniach często organizowane są wspólne śpiewy i tańce przy muzyce. Klub jest również organizatorem wycieczek nad morze oraz krajoznawczych pod hasłem „Poznajmy swój region” (ostatnio Fojutowo-Odry-Milof), a także wycieczek na grzyby.

Klub był organizatorem zabawy walentynkowej, „majówki”, zabawy andrzejkowej, balu sylwestrowego. Uczestniczył również w Chojnickiej Nocy Poetów i Nocy Operetkowej.

Klub „Za mostkiem”

Seniorzy Klubu spotykają się raz w tygodniu, w każdy czwartek. Podczas spotkań rozmawiają, organizują konkursy, śpiewają, wspierają się wzajemnie. Klub zorganizował wycieczkę do Borów Tucholskich, na koncert piosenki cygańskiej, wyjazd na kabaret do Koszalina, andrzejki w Debrznie. Klub organizuje wspólnie z innymi Klubami święto pieczonego ziemniaka.

Klub „Złotej Jesieni”

Członkowie spotykają się raz w miesiącu. Wspólnie obchodzą Dzień Kobiet, imieniny, dzień opłatkowy. Członkowie Klubu współpracują również z innymi Klubami.

Klub ZNP

Członkowie Klubu spotykają się raz w tygodniu – środa godzina 10⁰⁰. Spotkania mają charakter towarzyski, seniorzy spędzają czas na wspólnych rozmowach o kulturze, literaturze, językoznawstwie, historii, filozofii i polityce. Klub organizuje jednodniowe wyjazdy: wycieczki krajoznawcze, biwaki nad jeziorami i grzybobrania. Seniorzy biorą udział w imprezach sportowych organizowanych przez inne Kluby. Ponadto organizuje wieczorki towarzyskie np.: pożegnanie karnawału, sylwester. Wspólnie obchodzą imieniny, Dzień Nauczyciela, Dzień Kobiet. ZNP organizuje dla innych Klubów zabawę „majówkę” w Leśniczówce Gozdnicza (do tej pory odbyły się dwie imprezy).

Stowarzyszenie „Tysiąclatka”

Członkowie Stowarzyszenia organizują spotkania towarzysko-informacyjne, przedsięwzięcia, z okazji urodzin jubileuszowych, spotkania integracyjne przy ognisku lub grillu, jednodniowe wycieczki. Klub zajmuje się prowadzeniem kawiarenki w dniu Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Stałym działaniem Klubu jest wzajemne wsparcie i pomoc dla jego członków. Klub prowadzi też zbiórkę nakrętek. Członkowie Klubu uczestniczą w uroczystościach szkolnych, wycieczkach i wyjazdach do teatru organizowanych przez Gimnazjum nr 1 w Człuchowie.

Stowarzyszenie Emerytowanych Nauczycieli ZST w Człuchowie

Klub działa zgodnie z uchwałami Walnego zebrania oraz regulaminem Komisji Socjalnej. Członkowie Klubu biorą udział w uroczystościach organizowanych z okazji Dnia Komisji Edukacji Narodowej, spotkaniu opłatkowym, pikniku wiosennym przy grillu. Członkowie Klubu biorą również udział w imprezach organizowanych przez inne Kluby Seniora. Klub współpracuje z innymi Klubami, a także Towarzystwem Miłośników Ziemi Człuchowskiej, Ośrodkiem Sportu i Rekreacji i Stowarzyszeniem Pro Kultura.

Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Policyjnych Koło w Człuchowie

Data utworzenia: 16 grudzień 1996 r. – teren działania: Powiat.

Siedziba: Komenda Powiatowa Policji - ul. Kasztanowa 17.

Spotkania: Zarządu i z zainteresowanymi członkami w każdy wtorek w godzinach od 10⁰⁰ do 12⁰⁰.

Stowarzyszenie:

- 1) udziela pomocy emerytom i rencistom oraz osobom uprawnionym w sprawach socjalno-bytowych przez współdziałanie z komisją socjalną emerytów i rencistów przy KWP,
- 2) współdziała z Zarządem Okręgu SEiRP w Słupsku w uczestniczeniu członków w wycieczkach i innych formach zbiorowego wypoczynku i rekreacji,
- 3) w ramach klubu środowiskowego emerytów i rencistów policji zamieszkujących w Człuchowie, współorganizuje i uczestniczy w różnych formach aktywności zbiorowej, imprezach kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych organizowanych przez Kluby i Stowarzyszenia działające w Człuchowie. Współpraca istnieje od 2009 r.

Powyższa charakterystyka Klubów wskazuje, że seniorzy mają bardzo szeroki wachlarz zainteresowań i lubią bardzo aktywnie spędzać czas. W swoich działaniach są konstruktywni i zaangażowani w realizację swoich pomysłów. Ponadto seniorzy są zorientowani w sytuacji społecznej i na bieżąco uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych w naszym mieście.

Warto również zwrócić uwagę na potencjał tej grupy społecznej, bowiem wśród nich znajdują się osoby:

- z wyższym wykształceniem o dużym potencjale intelektualnym,
- chętne do podejmowania działań,
- zainteresowane wszelkimi zmianami mającymi wpływ na ich funkcjonowanie,
- aktywnie włączające się do działań,
- chętnie uczestniczące w życiu społeczności lokalnej.

III. Cele Programu.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU:

„AKTYWIZACJA I INTEGRACJA SENIORÓW MIASTA CZŁUCHOWA”

Cele operacyjne Programu są celami strategicznymi Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Człuchowa na lata 2014 – 2020.

I. Cel operacyjny: zwiększanie aktywności osób starszych.

Kierunki działań.

- **Wspieranie i inicjowanie działań zmierzających do utrzymania i zwiększania aktywności osób starszych, w tym promowanie działalności Klubów Seniora.**

Szczegółowe działania:

1. **Identyfikacja i wsparcie liderów środowiska seniorów – powołanie Gminnej Rady Seniorów.**

30 listopada 2013 r. weszła w życie ustawa z 11 października 2013 r. o zmianie ustawy o samorządzie gminnym, która wprowadziła art. 5c, na mocy którego rada gminy może utworzyć gminną radę seniorów. Gminna rada seniorów składa się z przedstawicieli osób starszych, przedstawicieli podmiotów działających na rzecz osób starszych, w szczególności przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących uniwersytety trzeciego wieku. Gminna rada seniorów ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny. Środowisko seniorów Człuchowa wielokrotnie sygnalizowało potrzebę utworzenia takiego organu, w efekcie czego w 2011 r. powołany został Konwent Seniorów jako organ doradczy Burmistrza miasta. Obecnie przedstawiciele środowiska seniorów zaproponowali aby w miejsce Konwentu Seniorów powołać gminną Radę Seniorów Miasta Człuchowa. Rada będzie stanowić nie tylko organ o charakterze doradczym ale przede wszystkim będzie pełnić rolę inkubatora aktywności seniorów w mieście. Powołanie Rady wpłynie pozytywnie na integrację środowiska osób starszych, a dzięki

współpracy z samorządem przyczyni się do utrzymania stałego kontaktu pomiędzy władzą samorządową a mieszkańcami miasta.

2. Wspieranie aktywności i integracji środowiska seniorów – wspomaganie działalności Klubów Seniora.

Realizacja tego zadania polegać będzie na organizacyjnym i merytorycznym wspieraniu działalności Klubów Seniora oraz pomocy w tworzeniu nowych Klubów. W tym celu w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Człuchowie utworzone zostanie Centrum Aktywności i Integracji Seniorów, do zadań którego należeć będzie:

- Informowanie o działalności Klubów Seniora.
 - Promowanie działalności Klubów Seniora.
 - Wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla liderów Klubów Seniora.
 - Wspieranie aktywności Klubów Seniora poprzez wsparcie finansowe i techniczne organizacji wspólnych imprez i spotkań.
 - Inicjowanie działań zmierzających do utworzenia wolontariatu seniorów.
 - Prowadzenie współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy w celu zwiększenia oferty kulturalnej i edukacyjnej dla seniorów.
 - Promowanie działań profilaktycznych i prozdrowotnych- organizowanie spotkań, warsztatów z zakresu profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia.
 - Prowadzenie poradnictwa prawnego dla seniorów.
 - Prowadzenie poradnictwa psychologicznego dla seniorów.
- **Wspieranie działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób starszych.**

Obecnie działania w ramach aktywizacji zawodowej kierowane są do najmłodszej wiekowo grupy seniorów tj. osób bezrobotnych w wieku 50+ i 60+. Zadania te realizowane są przede wszystkim przez Powiatowe Urzędy Pracy w formie szkoleń i kursów zawodowych.

Samorząd lokalny, w miarę możliwości, powinien przyłączać się do działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób starszych, poprzez:

- 1) realizację szkoleń, których celem jest zwiększenie kompetencji pracowniczych,
- 2) realizację szkoleń z zakresu nabycia lub podnoszenia kompetencji cyfrowych (obsługi komputera, korzystania z Internetu, obsługi urządzeń elektronicznych: aparatów cyfrowych, telefonów komórkowych, bankomatów itp.).

- **Wspieranie działań promujących wolontariat i pomoc sąsiedzka wśród osób starszych.**

Realizacja tego punktu polegać będzie na tworzeniu warunków dla rozwoju wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród seniorów w ramach Centrum Aktywizacji i Integracji Seniorów.

Wolontariat wśród osób starszych staje się coraz bardziej popularny. Taką działalnością zainteresowane są głównie osoby młodsze wśród seniorów, które po przejściu na emeryturę dysponują czasem wolnym, chcą dzielić się swoimi umiejętnościami i doświadczeniem. Seniorzy-wolontariusze są szczególnie cenni, ponieważ posiadana wiedza i bogata praktyka, pozwalają im na zaangażowanie się w różnorodną działalność.

Seniorzy stanowią więc cenny kapitał, który należy wykorzystać w działaniach na rzecz poprawy jakości życia w naszym mieście. Wolontariat seniorów może stać się bowiem ważnym narzędziem przeciwdziałania izolacji społecznej, marginalizacji oraz osamotnienia osób starszych.

W ramach Centrum Aktywności i Integracji Seniorów podejmowane będą działania zmierzające do:

- 1) utworzenia grupy seniorów-wolontariuszy, którzy chcieliby świadczyć wolontariat bezpośrednio u samotnych osób starszych często żyjących w izolacji i wymagających pomocy innych. Osoby takie objęte są pomocą w formie usług opiekuńczych, które zapewnia MOPS, niemniej często pomoc ta jest niewystarczająca. Uruchomienie wolontariatu pozwoliłoby na zapewnienie samotnym seniorom: towarzystwa, pomocy w drobnych naprawach czy sprawunkach, wspólnego wyjścia na spacer lub zakupy, ale przede wszystkim umożliwiłoby im utrzymanie kontaktu ze środowiskiem,
- 2) pozyskiwania wolontariuszy do pracy z dziećmi i młodzieżą szczególnie z rodzin borykających się z problemami wychowawczo-opiekuńczymi,
- 3) wykorzystania wiedzy i doświadczenia seniorów-wolontariuszy w działalności organizacji pozarządowych czy instytucji.

IV. Harmonogram i budżet Programu.

W poniższej tabeli ujęto informacje o planowanych terminach realizacji poszczególnych działań Programu oraz podmiotach odpowiedzialnych za realizację zadań.

I . Cel operacyjny: zwiększanie aktywności osób starszych			
Kierunki działań: wspieranie i inicjowanie działań zmierzających do utrzymania i zwiększania aktywności osób starszych, w tym promowanie działalności Klubów Seniora.			
Szczegółowe działania:			
1. Identyfikacja i wsparcie liderów środowiska Seniorów:			
Nazwa działania:	Termin:	Realizatorzy:	Osoby odpowiedzialne:
1. Powołanie gminnej Rady Seniorów miasta Człuchowa	IV kwartał 2014 r.	Rada Miejska w Człuchowie	Radni Rady Miejskiej w Człuchowie
2. Obsługa organizacyjno-techniczna gminnej Rady Seniorów miasta Człuchowa	Zadanie stałe	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie – Centrum Aktywności i Integracji Seniorów	Dyrektor MOPS
2. Wspieranie aktywności i integracji środowiska seniorów – wspomaganie działalności Klubów Seniora:			
Nazwa działania:	Termin:	Realizatorzy:	Osoby odpowiedzialne:
1. Powołanie Centrum Aktywności i Integracji Seniorów	IV kwartał 2014 r.	Burmistrz Miasta	Dyrektor MOPS Ewa Osinska
2. Powołanie koordynatora Centrum Aktywności i Integracji	IV kwartał 2014 r.	Burmistrz Miasta	-

Seniorów			
3. Informowanie o działalności Klubów Seniora	Zadanie stałe	Centrum Aktywizacji i Integracji Seniorów MOPS w Człuchowie	Koordynator CAiS
4. Promowanie działalności Klubów Seniora	Zadanie stałe	Centrum Aktywności i Integracji Seniorów MOPS w Człuchowie	Koordynator CAiS
5. Wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla liderów Klubów Seniora	Zadanie stałe	Centrum Aktywności i Integracji Seniorów MOPS w Człuchowie	Koordynator CAiS
6. Wsparcie finansowe i techniczne organizacji wspólnych imprez i spotkań	Zgodnie z terminarzem ustalonym na dany rok kalendarzowy wspólnie z liderami Klubów stanowiącym załącznik do niniejszego dokumentu	Centrum Aktywności i Integracji Seniorów MOPS w Człuchowie	Koordynator CAiS liderzy Klubów Seniora
7. Inicjowanie działań zmierzających do utworzenia wolontariatu seniorów	Zadanie stałe	Centrum Aktywności i Integracji Seniorów MOPS w Człuchowie	Koordynator CAiS
8. Prowadzenie współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy w celu zwiększenia oferty kulturalnej i edukacyjnej dla seniorów	Zadanie stałe	Centrum Aktywności i Integracji Seniorów MOPS w Człuchowie	Koordynator CAiS

9. Promowanie działań profilaktycznych i prozdrowotnych – organizowanie spotkań, warsztatów z zakresu profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia	W zależności od posiadanych środków finansowych	Centrum Aktywności i Integracji Seniorów MOPS w Człuchowie	Koordynator CAiIS
10. Prowadzenie poradnictwa prawnego dla seniorów	Zadanie stałe	Centrum Aktywności i Integracji Seniorów MOPS w Człuchowie	Koordynator CAiIS
11. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego dla seniorów	Zadanie stałe	Centrum Aktywności i Integracji Seniorów MOPS w Człuchowie	Koordynator CAiIS

Kierunki Działań: wspieranie działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób starszych.

Szczegółowe Działania:

1. Realizacja szkoleń podnoszących kompetencje pracownicze:

Nazwa działania:	Termin:	Realizatorzy:	Osoby odpowiedzialne:
1. Organizacja szkoleń podnoszących kompetencje pracownicze	Realizacja zadania uzależniona od pozyskania środków ze źródeł pozabudżetowych	Podmiot, który pozyskał środki na realizację zadania	-

2. Realizacja szkoleń z zakresu kompetencji cyfrowych:

Nazwa działania:	Termin:	Realizatorzy:	Osoby odpowiedzialne:
1. Organizacja szkoleń z zakresu nabywania lub	Realizacja zadania uzależniona od	Podmiot, który pozyskał środki na realizację	-

podnoszenia kompetencji cyfrowych (obsługi komputera, korzystania z Internetu, obsługi urządzeń elektronicznych: aparatów cyfrowych, telefonów komórkowych, smart, bankomatów itp.)	pozyskania środków ze źródeł pozabudżetowych	zadania	
---	--	---------	--

Kierunki Działań: wspieranie działań promujących wolontariat i pomoc sąsiedzką wśród osób starszych.

Szczegółowe Działania:

1. Zapewnienie wsparcia organizacyjno-merytorycznego dla seniorów, którzy zechcą zostać wolontariuszami:

Nazwa działania:	Termin:	Realizatorzy:	Osoby odpowiedzialne:
1. Promowanie idei wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród seniorów	Zadanie stałe	Centrum Aktywności i Integracji Seniorów MOPS w Człuchowie	Koordynator CAiIS
2. Prowadzenie biura wolontariatu	Zadanie stałe	Centrum Aktywności i Integracji Seniorów MOPS w Człuchowie	Koordynator CAiIS

Budżet Programu.

Cele i działania Programu będą realizowane w ramach środków finansowych przeznaczonych na działalność Centrum Aktywizacji i Integracji Seniorów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Człuchowie. W przypadku zaistnienia możliwości ubiegania się o środki pozabudżetowe na realizację celów niniejszego Programu – np. środki z UE, budżetu państwa itp. podejmowane będą działania w celu pozyskania tych środków.

V. Monitorowanie Programu.

Program będzie monitorowany w celu oceny jego efektywności, skuteczności, oddziaływania, trwałości i zgodności projektu w kontekście założonych celów, porównywania rezultatów Programu ze wstępnymi zamierzeniami.

Wskaźniki monitorowania Programu:

- wskaźniki oddziaływania - skupiają się na długofalowych efektach Programu, jako oddziaływanie na większą liczbę mieszkańców – są one pośrednim wynikiem realizacji celów szczegółowych Programu i opierają się na subiektywnych odczuciach mieszkańców,
- wskaźniki produktu – dobra materialne i efekty usług wynikające z realizacji Programu – mierzone w jednostkach rzeczowych,
- wskaźniki rezultatu – odnoszą się do efektów Programu dla bezpośrednich odbiorców – dostarczają informacji na temat zmian m.in. w zachowaniu, potencjale lub działalności odbiorców.

Tabela. Wskaźniki produktu i rezultatu.

Działanie	Wskaźnik produktu/ rezultatu	Produkt - definicja	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Powołanie gminnej Rady Seniorów miasta Człuchowa	Wskaźniki produktu	Uchwała Rady Miejskiej w Człuchowie w sprawie powołania Gminnej Rady Seniorów						
	Wskaźniki rezultatu	-						
Powołanie Centrum Aktywności i Integracji Seniorów	Wskaźniki produktu	Zarządzenie Burmistrza w sprawie zatwierdzenia zmian w Regulaminie Organizacyjnym MOPS w Człuchowie – poprzez powołanie CAiS						
	Wskaźniki rezultatu	-						
Powołanie koordynatora Centrum Aktywności i Integracji Seniorów	Wskaźniki produktu	Zarządzenie Burmistrza o powołaniu koordynatora CAiS w MOPS w Człuchowie						
	Wskaźniki rezultatu	-						
Promowanie i informowanie o działalności	Wskaźniki produktu	Prowadzenie działalności informacyjnej na stronach internetowych MOPS i Urzędu Miasta						
	Wskaźniki rezultatu	Liczba informacji, artykułów						

Klubów Seniora								
Wsparcie merytoryczne i organizacyjne dla liderów Klubów Seniora	Wskaźniki produktu	Stworzenie systemu udzielania wsparcia merytorycznego i organizacyjnego dla liderów Klubów Seniora						
	Wskaźniki rezultatu	Liczba Klubów objętych wsparciem						
Wsparcie finansowe i techniczno-organizacyjne wspólnych imprez i spotkań	Wskaźniki produktu	Organizacja wspólnych imprez i spotkań						
	Wskaźniki rezultatu	Liczba wspólnych imprez i spotkań						
Utworzenie wolontariatu seniorów	Wskaźniki produktu	Liczba zgłoszeń wolontariuszy						
	Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z pomocy wolontariuszy						
Zwiększanie oferty kulturalnej i edukacyjnej dla seniorów	Wskaźniki produktu	Oferta kulturalna i edukacyjna dla seniorów w chwili uchwalenia Programu						
	Wskaźniki rezultatu	Oferta kulturalna i edukacyjna dla seniorów						

		w kolejnych latach						
Promowa- nie działań profilak- tycznych i prozdrowot- nych	Wskaźniki produktu	Liczba spotkań, warsztatów z zakresu profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia						
	Wskaźniki rezultatu	Liczba uczestników						
Poradnic- two prawne	Wskaźniki produktu	Liczba godzin porad prawnych						
	Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystająca z porad prawnych						
Poradnic- two psycholo- giczne	Wskaźniki produktu	Liczba godzin porad psychologicznych						
	Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystająca z porad psychologicznych						
Organizac- ja szkoleń podnoszą- cych kompeten- cje pracowni- cze	Wskaźniki produktu	Liczba przeprowadzonych szkoleń						
	Wskaźniki rezultatu	Liczba uczestników						

Organizacja szkoleń z zakresu kompetencji cyfrowych	Wskaźniki produktu	Liczba przeprowadzonych szkoleń						
	Wskaźniki rezultatu	Liczba uczestników						
Promowanie idei wolontariatu	Wskaźniki produktu	Liczba artykułów w mediach						
	Wskaźniki rezultatu	Spotkania o tematyce wolontariatu						
Prowadzenie biura wolontariatu	Wskaźniki produktu	Liczba podpisanych porozumień						
	Wskaźniki rezultatu	Liczba skierowań do miejsc świadczenia wolontariatu						

Terminarz organizacji wspólnych imprez i spotkań ustalany na dany rok kalendarzowy wspólnie z liderami Klubów.

Nazwa imprezy	Miejsce	Data	Organizatorzy:	Osoby odpowiedzialne
Zabawa Taneczna - Sylwester	Miejski Dom Kultury	styczeń	Klub Seniora Róża	Grzegorz Daniuk
			CAiIS - MOPS	Koordynator CAiIS-MOPS
Zabawa Taneczna - Karnawałowa	Miejski Dom Kultury	luty-marzec	Klub Seniora Róża	Grzegorz Daniuk
Majówka w Gozdnicy	Leśniczówka w Gozdnicy	maj	Klub Seniora ZNP	Teresa Bagińska
			CAiIS-MOPS	Koordynator CAiIS-MOPS
Turniej Kręglarski	Kręgielnia	marzec-kwiecień	Klub Seniora „JEDYNKA”	Andrzej Suchański
			CAiIS-MOPS	Koordynator CAiIS-MOPS
Wycieczki	Krajoznawcze	maj - wrzesień	Kluby Seniora	Liderzy klubów
Rajd Rowerowy	Plener	czerwiec	Klub Seniora „JEDYNKA” i Róża	Andrzej Suchański Grzegorz Daniuk
			CAiIS-MOPS	Koordynator CAiIS-MOPS
„SENIORIADA”	Szkoła Podstawowa Nr 1	sierpień	Klub Seniora „JEDYNKA”	Andrzej Suchański
			CAiIS-MOPS	Koordynator CAiIS-MOPS
Piknik na działkach	Ogródki Działkowe	sierpień	Klub Seniora „MEDYK” Klub Seniora „Policja”	Felicja Mrozik Tadeusz Szostak
			CAiIS-MOPS	Koordynator CAiIS-MOPS
Święto piezzonego ziemniaka	Świetlica dla dzieci i młodzieży - MOPS	wrzesień	Klub Seniora „Za Mostkiem”	Zofia Choma
			CAiIS-MOPS	Koordynator CAiIS-MOPS

Turniej minigolfa	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Człuchowie	czerwiec lub wrzesień	Klub Seniora „JEDYNKA”	Andrzej Suchański
			CAiIS-MOPS	Koordynator CAiIS-MOPS
Andrzejki	Miejski Dom Kultury	listopad	Klub Seniora „Róża”	Grzegorz Daniuk
Kino dla Seniora	Miejski Dom Kultury	raz na kwartał	Klub Seniora „JEDYNKA”	Andrzej Suchański
Udział w obchodach Świąt Narodowych	-	cały rok	Rada Seniorów Miasta Człuchowa	-
Dzień Seniora	-	28-29 październik	Wszystkie Kluby Seniora	Liderzy Klubów Seniora
			CAiIS-MOPS	Koordynator CAiIS-MOPS

